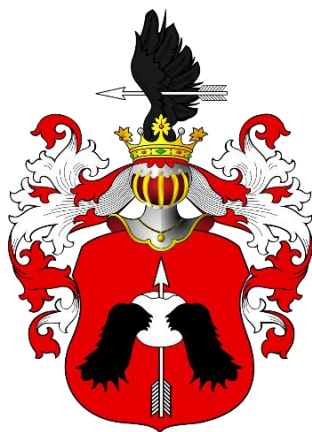


ANDRZEJ KARWOWSKI
generał major ziemi bielskiej
dowódca korpusu walczącego w ziemi wiskiej i łomżyńskiej¹



Herb Pniejnia Karwowskich – wersja współczesna

Karwowski Andrzej h. Pnieja (1759–1837), generał major ziemiański Ziemi Bielskiej woj. podlaskiego w Insurekcji Kościuszkowskiej. Urodził się w 1759 roku w Doratyńcu (obwód białostocki). Ojciec Stanisław Karwowski – regent kancelarii wielkiej koronnej, kawaler orderu św. Stanisława, starosta narewski, augustowski; matka Brygida Bobrownicka. W latach 1774–1779 kształcił się w Szkole Rycerskiej w Warszawie.



Order Św. Stanisława, wersja z czasów króla Stanisława Augusta Poniatowskiego z monogramem SAR²

¹ Opracowanie Andrzeja Jankowskiego pn. „Akta sejmikowe ziemi wiskiej – Powstanie w księstwie mazowieckiem ziemi wiskiej 28 czerwca 1794 roku” powstałe w ramach realizacji stypendium Marszałka Województwa Podlaskiego na 2024 rok w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania kultury i opieki nad zabytkami.

² **Order Świętego Stanisława** Biskupa Męczennika był drugim w hierarchii Polskich Znaków Zaszczytnych (za Orderem Orła Białego). Ustanowił go Stanisław August Poniatowski w 1765 roku. Dewiza: *PRAEMIANDO INCITAT* (nagradzając zachęca). archiwum www.onebid.pl

W 1780 roku służył jako ppor. w 5. regimencie fizylierów artylerii koronnej, awansując ostatecznie w 1788 roku do stopnia kapitana. W okresie Sejmu Wielkiego wystąpił z wojska i osiadł w rodzinnej Solistówce. Popularny wśród szlachty podlaskiej, wybrany został w 1792 roku naczelnikiem pospolitego ruszenia Ziemi Bielskiej woj. podlaskiego w wojnie z Rosją.



Solistowo (Solistówka) w ziemi wiskiej na Mazowszu, fragment pruskiej mapy z 1806 roku³

Solistówka, rzeczka, poczyna się na pld. od wsi Rutki, w pow. augustowskim, na granicy od Prus, płynie kretu ku połud. przez Pomiany, Żrobki i za Solistówka, pod wsią Baraszcze (pow. szczuczyński), wpada do jeziora Drestwo, którego wody odprowadza rzeczka Jegrznia. Długa 13 w. J. Bl.

Solistówka, wś i fol. nad rz. t. n., pow. augustowski, gm. Bargłów, par. Rajgród, odl. od Augustowa 18 w; wś 30 dm., 272 mk.; fol. 2 dm., 28 mk. W 1827 r. było 25 dm., 158 mk. W 1866 r. folw. rozl. 1050 mr.: gr. orn. i ogr. 366 mr., łąk 195 mr., lasu 458 mr.,

Opis Solistówki w województwie augustowskim⁴

³ Mapa z zasobów http://maps.mapywig.org/m/German_maps/series/150K_Schroetter_Neu_Ost-Preussen/KvOP150K_V_Augustowo_1806_rcin.jpg [dostęp 15.12.2024 r.]

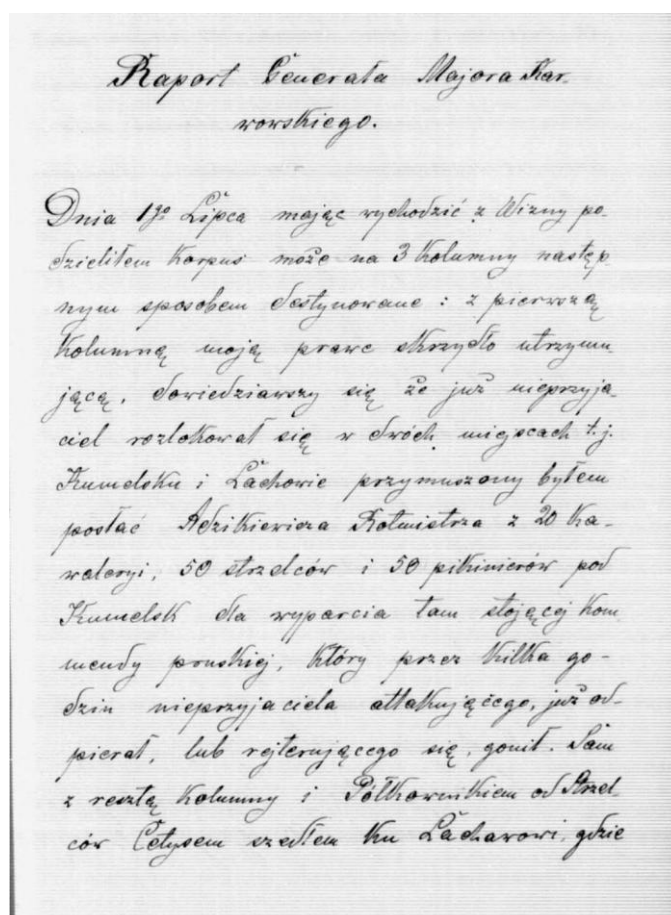
⁴ Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, pod red. B. Chlebowskiego i W. Walewskiego, t. XI, Warszawa 1890, s. 53.

Powstanie 1794 w ziemi bielskiej woj. podlaskiego i wiskiej woj. mazowieckiego

Po wybuchu Insurekcji, 1 kwietnia 1794 roku został mianowany przez Kościuszkę generałem majorem ziemiańskim na Podlasiu. W maju wysłał ku Goniądzowi 350, a ku Warszawie 1500 zbrojnych. Po zatwierdzeniu przez Kościuszkę formacji pułku jazdy i czterech batalionów strzelecko-pikinierskich, uzbroił dalsze 2200 Podlasian, z którymi w lipcu rozpoczął ofensywę znad Narwi ku Prusom Wschodnim. 26 czerwca 1794 roku jego oddziały wyzwoliły Wiznę.

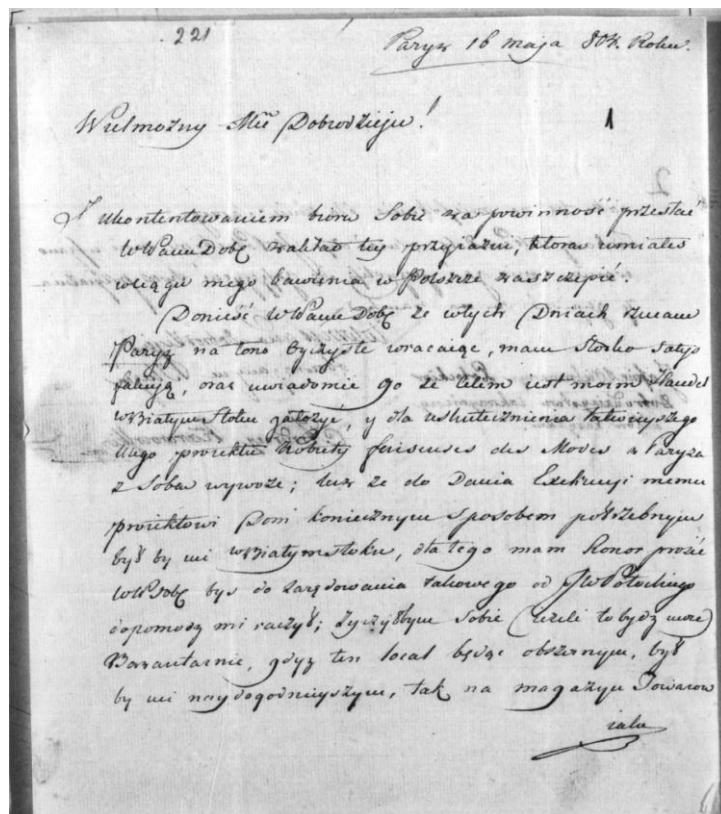
27 i 28 czerwca zwołano uroczysty sejmik w kościele farnym w Wiznie, na którym oficjalnie uchwalono przystąpienie ziemi wiskiej do powstania. Wymarsz dnia 1. lipca z Wizny i dalsze plany gen. Karwowskiego zostały opisane w raporcie (poniżej).

5 lipca odniósł zwycięstwo w potyczce pod Ławskim i Kumelskiem, 10 lipca w bitwie pod Kolnem, a 18 lipca przegrał pod Dębnikami. Mimo to przez dłuższy czas wiązał część sił pruskich generałów Schönfelda i Favrata.



Raport gen. Andrzeja Karwowskiego z 1 lipca 1794 – wymarsz z Wizny⁵

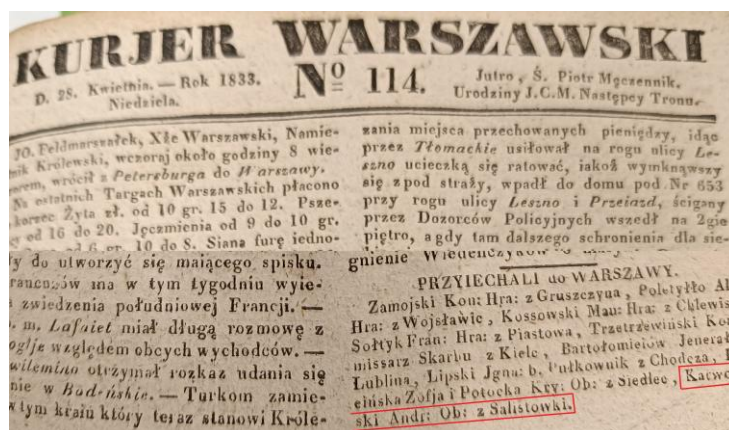
⁵ <https://www.wbc.poznan.pl/dlibra/publication/153137/edition/163945/content> [dostęp 15.12.2024 r.]



List gen. Andrzeja Karwowskiego z 16 maja 1804 pisany w Paryżu⁸

Po utworzeniu Księstwa Warszawskiego zgłosił się 28 sierpnia 1807 roku do służby. Komisja Rządząca powierzyła mu 14 września stanowisko nadleśniczego departamentu białostockiego, a ostatecznie w Dyrekcji Spraw Wewnętrznych departamentu łomżyńskiego. Walczył w kampaniach napoleońskich 1813 i 1814.

Po abdykacji Napoleona powrócił do Polski. W 1833 roku przeniósł się z Soliśtówki do Warszawy, co odnotował „Kurier Warszawski” nr 114 z 28 kwietnia 1833 roku.



Kurier Warszawski z 1833 roku z adnotacją o przybyciu gen. Karwowskiego do Warszawy⁹

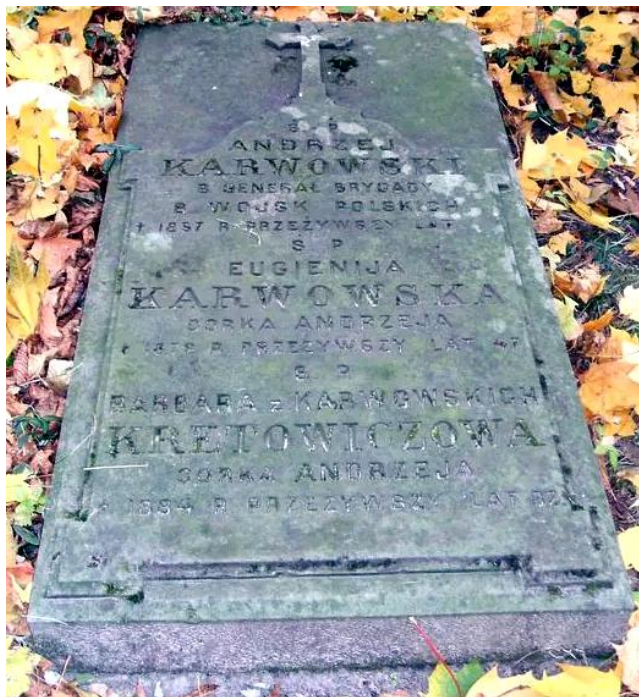
⁸ Archiwum Główne Akt Dawnych, sygn. 1/336/0/1/27.45, karta 221 (zespół 336 Archiwum Roskie, seria 1 Korespondencja, sygn. 27.45 Do Budzyńskiego Jana).

⁹ Kurjer Warszawski, R. 1833, nr 114, s. 603 <https://crispa.uw.edu.pl/object/files/389436/display/Default> [dostęp 15.12.2024 r.]

Dnia Dziesiątego w Warszawie Dnia Osmeo Kwietnia Tysiącznego, Adm.
 setnego Fryderyka Szódnego Polu, o godzinie trzeciej po potu-
 min; Stanisław Franciszek Jwanicki Kościół Wąsowy Gub-
 ernii Mazowieckiej, Lat Fryderyk i Józef Szarbinowski Urzędnik tej-
 sie Gubernii Lat Dwadzieścia dwu miedzy, obadwa w Warszawie za-
 mieszkałi i oświadczyli, że w dniu wczorajszym o godzinie piątej w wie-
 czor zmarł Andrzej Karwowski byty Generał Brygady bytych Wojsk
 Polskich, tu w Warszawie przy Ulicy Rynek Nowego miasta pod numerem 360 z żoną
 Małgorzatą Szewcówną, Lat Osmdziesiąt Trzeci miedzy, urodzony we wsi Ducha-
 tyńskie Obwodzie Piotrochowski, z Stanisława i Bregitki z Dobrowolskich Matką
 Karwowskich, zostawił w sobie owdowiałą żonę, Rozalia, z Anną, Syna Kon-
 stantego, córki Eugenię i Barbarę. Po przekonaniu się o zejściu Karwo-
 wskiego, Akt ten stawiającym przeczytany i przez tychże poświadczony został.
 W Ławie Parafii Nawiedzenia NMP w Warszawie, przy Ulicy Rynek Nowego miasta pod numerem 360, przy
 Franciszku Jwanickim, Józef Szarbinowski

Akt zgonu gen. Andrzeja Karwowskiego 1837 r. nr aktu 47¹⁰

Mieszkał w kamienicy przy ul. Rynek Nowego Miasta pod numerem 360 z żoną Małgorzatą i córką Wiktoria Eugenią. Zmarł 7 kwietnia 1837 roku. Został pochowany na Powązkach w kw. nr 40.



Nagrobek gen. Andrzeja Karwowskiego¹¹

¹⁰ Archiwum Państwowe w Warszawie, 72/160/0/-/13, karta 814 (zespół 160 Akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickiej Nawiedzenia NMP w Warszawie, sygn. 13 Akta urodzeń, małżeństw i zgonów, 1837 r.).

¹¹ Warszawa, cm. Stare Powązki, kw. 40

Poślubił na emigracji we Francji w ok. 1800 roku Marguerite de St. Arnault, z pochodzenia Burbonkę. Pozostawił po sobie troje dzieci: Barbarę, Hipolita i Wiktorię Eugenię.

1. **Barbara Karwowska** urodziła się w 1803 roku w Białymstoku. Poślubiła w 1826 w par. Kleszczele Aleksandra Kretowicza – rachmistrza Kontroli Skarbowej w Suwałkach. Zamieszkali w Suwałkach. Mieli trójkę dzieci:

1.1. Emilię Kretowicz, urodzoną w 1827 roku; poślubiła w 1845 r. w Suwałkach Ludwika Szymańskiego – urzędnika Królestwa Polskiego; zmarła w 1864 roku.

1.2. Kamille Kretowicz, urodzoną w 1830 roku w Suwałkach; w 1855 r. poślubiła w Radzyminie Ksawerego Nalepińskiego – dyr. nauczyciela matematyki; zmarła 1910 r. w Wierzbnie; została pochowana w Warszawie na cm. Powązkowskim; mąż Ksawery zmarł w 1909 roku w Warszawie; w latach 1857 – 1859 mieli trójkę dzieci:

1.2.1. **Tomasza Aleksandra Nalepińskiego** urodzonego w 1857 r. w Warszawie; zmarłego zaraz po urodzeniu.

1.2.2. **Aleksandra Tomasza Kantego Nalepińskiego** urodzonego w 1858 r. w Warszawie; zmarł w 1908 r. w Petersburgu (pochowany na cm. Powązkowskim w Warszawie); dyrektor kolei; nauczyciel – wykładał w Petersburgu w Instytucie Górniczym; ślub w 1881 r. w Warszawie (par. Św. Krzyża) z Zofią Wiarosławą Röhr; z małżeństwa z Zofią miał 6-tkę dzieci:

1. **Andrzej Nalepiński** ur. 1881 r. w Łodzi; zm. 1886 r. w Łodzi.

2. **Aleksander Nalepiński** ur. 1882 r. w Łodzi; zm. 1968 r. w Krakowie; inżynier technolog; ukończył Instytut Technologiczny w Petersburgu w 1906 roku; mechanik; działacz PPS i organizacji patriotycznych; budowniczy linii kolejowych; nauczyciel; krajoznawca; regionalista łódzki; działacz PTTK.

3. **Zofia Nalepińska** ur. 1884 r. w Łodzi; zm. 1937 r. w Kijowie; ukraińska malarka pochodzenia polskiego (tworzyła ilustracje książkowe, drzeworyty, grafiki); ślub ok. 1916 r. z Michałem Bojczuk (ukraińskim malarzem i tatarnikiem, twórcą nowobizantyjskiej szkoły malarskiej, przedstawicielem *rozstrzelanego odrodzenia*); *Zofia i Michał zginęli rozstrzelani przez NKWD w Kijowie w 1937 roku.*



Zofia Baudouin de Courtenay, Zofia Nalepińska-Bojczuk, Paryż 1910¹²

- 4. Tadeusz Jerzy Nalepiński** ur. 1885 r. w Łodzi; zm. 1918 r. w Bernie;
polski poeta; nowelista; dramatopisarz i krytyk literacki; doktor filozofii.



Tadeusz Nalepiński¹³

- 5. Janina Nalepińska** ur. 1894 r. w Petersburgu; zm. 1967 r. w Krakowie;
ślub w ok. 1910 r. z N. Maltzem.
- 6. Hanna Nalepińska** ur. 1902 r. w Petersburgu; zm. 1990 r. w Krakowie;
w 1919 r. wróciła z Petersburga do Warszawy; studiowała dziennikarstwo
na Uniwersytecie Warszawskim; ślub ok. 1920 r. z Tadeuszem

¹² https://pl.wikipedia.org/wiki/Zofia_Baudouin_de_Courtenay [dostęp 15.12.2024 r.]

¹³ T. Nalepiński, AVE PATRIA!.. Opowieść z czasów Wielkiej Wojny, powracającej nam byt niepodległy. Książeczka i intermezzo, Warszawa 1939, s. 2.

Pieczarkowskim (studiował Inżynierię Lądową na Politechnice Warszawskiej); zamieszkały w Krakowie.

Jedynе dziecko Hanny i Tadeusza - Jan Pieczarkowski ur. 1936 r. w Krakowie; zm. 2018 r. w Krakowie (pochowany na cm. Rakowickim); po nim 5-tka dzieci: Stanisław, Rafał, Michał i Adam Pieczarkowscy zamieszkali w Krakowie oraz Iwona Czarkowska zamieszkała w USA.

Nalepińscy mieszkali w 1. poł. XIX wieku w Warszawie, od 1881 roku w Łodzi, po 1890 r. zamieszkali w Petersburgu, a po wybuchu Rewolucji Październikowej 1917 roku w Krakowie. Ich częste przeprowadzki były związane z funkcją dyrektora kolei Aleksandra Tomasza Kantego Nalepińskiego.

1.2.3. Marię Joannę Teodozję ur. 1859 r. w Warszawie.



Grób Kamilli z Kretowiczów żony Ksawerego Nalepińskiego oraz jej synowej Zofii z Rohrów żony Aleksandra Tomasza Kantego¹⁴

¹⁴ Warszawa cm. Powązkowski kw. 40, rz. 5, m. 15



Grób Ksawerego Nalepińskiego, jego brata Leona i syna Aleksandra Tomasza Kantego – męża Zofii Rohr¹⁵

1.3. Bronisław Celestyn Andrzej Kretowicz – trzecie dziecko Aleksandra Kretowicza i Barbary Karwowskiej; ur. 1832 r. w Suwałkach; ślub ok. 1860 r. z Rozalią Cholewińską; mieli dwójkę dzieci:

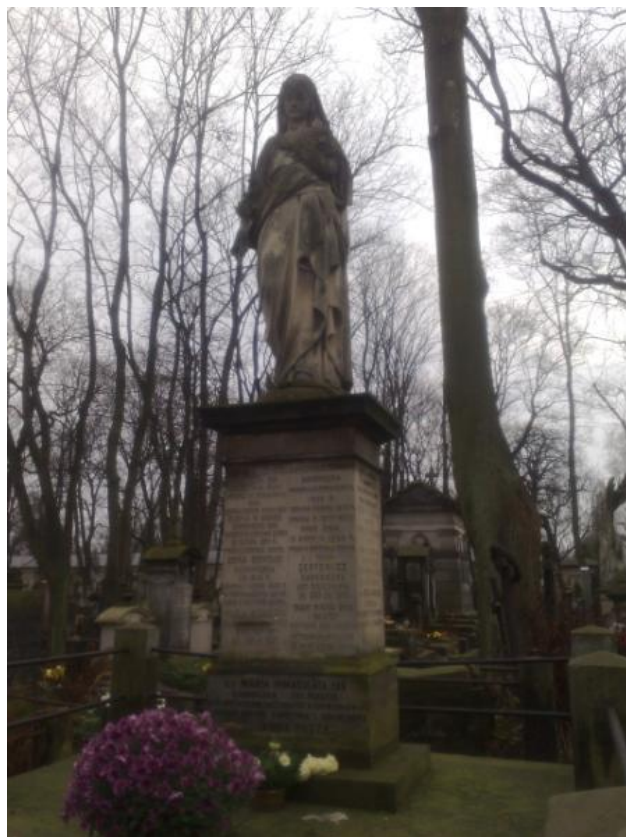
1.3.1. Juliana Kretowicza ur. 1866 r.; zm. 1882 r. w Warszawie (poch. w gub. grodzieńskiej); uczeń gimnazjum.

1.3.2. Marię Kretowicz ur. 1869 r. w Dzieciołowiczach; zm. 1893 r. w Zakopanem; ślub 1888 r. w Dzieciołowiczach z Czesławem hr. Krasickim z Siecina.

Z tego małżeństwa ich jedyne dziecko **Irena Helena hr. Krasicka z Siecina** ur. 1889 r. w Dzieciołowiczach; Irena Helena Krasicka nie miała potomstwa; należała do żeńskiego Zakonu Ducha Świętego; do Polski zakonnicy Ducha Świętego zostali sprowadzeni w 1220 r. przez biskupa Iwona Odrowąża. Początkowo założyli szpital w Prądniku k. Krakowa. W 1244 r. biskup Jan Prandota przeniósł szpital do Krakowa. W 1741 r. prowincja polska została wyjęta spod władzy generała rzymskiego, a linia żeńska w Polsce otrzymała autonomię, przyjmując nazwę „Siostry kanoniczki Ducha Świętego de Saxia”. Siostry rozpoczęły wówczas samodzielną działalność charytatywną służąc chorym, ubogim i wychowując dzieci. W okresie międzywojennym duchaczki prowadziły

¹⁵ Warszawa cm. Powązkowski kw. 77, rz. 2, m. 14

gimnazja i szkoły zawodowe dla dziewcząt, internaty i szkoły powszechne oraz przedszkola. Siostry popularnie nazywano kanoniczkami; Irena Helena Krasicka zmarła w 1982 r. w Chylicach k. Warszawy i została pochowana na cm. Powązkowskim w Warszawie w grobie Panien Kanoniczek. Linia Czesława hr. Krasickiego z Siecina jest spokrewniona z biskupem Ignacym Krasickim - poetą, prozaikiem, publicystą i encyklopedystą epoki oświecenia.



Grób Ireny Heleny hr. Krasickiej – siostry Kanoniczki¹⁶

¹⁶ Warszawa cm. Powązkowski kw. 19 rz. 3 m. 1,2,3

1811 Lomża
 Roku Tysiąc osiemset czterdziestego dnia Dwudziestego drugiego Miesiąca Marca o Godzinie Czwartej popołudniu
 Przed Nami Sędzią Prowanskiem Urzędniczym Stanu Cywilnego Gminy Tomińskiego w Powiecie Departamentu Tomińskiego Skawitsz Jasnie
 Wielmożny Andrzej Karwowski generał major Orderu Świętego Stanisława i Ołtarz Nam Dzieci Małżeńskie które urodził się w domu pod numerem sto pięćdziesiąt na Dniu Dziewiętnastym Miesiąca lutego o Godzinie pierwszej rano roku bieżącego Oświadczając iż jest Synem z niego i Jasnie Wielmożnej Borali Armoux Dwudziestu sześciu lat mającej Jego Matki i iż zypieniem Jego jest nadatemu imienia Hipolita Karwowskiego.
 Prawdopodobnie powyższego Oświadczania i Oświadczenia wpry tym ności Jasnie Wielmożnego Jana Dzierżanowskiego Pod Inspektora Popisu Wąsów Królestwa Warszawskiego tuż Jasnie Wielmożnego Józefa Godlewskiego Kommissarza Policyi Departamentu Tomińskiego Obydwu pełnoletnich wtopry kamierzbietych. Obydwoj Dawa swobodę z nam i niemyjmy Alit świadoma i uprzejmie tażnie Onego stawiającym podpisali i zypim Prowanski Urzędniczym Stanu Cywilnego
 podpisano/ Andrzej Karwowski jako Ojciec
 pod Inspektor popisu Wąsów podpisano/ Jan Dzierżanowski świadek
 podpisano/ Józef Godlewski świadek R. P. S. jako świadek
 Lomża 1811

Akt chrztu Hipolita Karwowskiego s. Andrzeja Karwowskiego z 1811 r.¹⁸

- Wiktorja Eugenia Józefa Karwowska – trzecie dziecko gen. Andrzeja Karwowskiego,** urodzona 9 czerwca 1822 roku w Białymstoku, ochrzczona w 1837 roku w Warszawie – na krótko przed śmiercią ojca Andrzeja. Przeżyła lat 54 u boku rodziców, niezamężna, zmarła w 1876 roku w Warszawie. Została pochowana na Powązkach razem z gen. Karwowskim.

¹⁸ Archiwum Diecezjalne w Łomży, z. IV Akta metrykalne stare, sygn. 1788 Akta urodzenia parafia Łomża 1808-1811, karta 284.

